

**Громадська організація
«Київська наукова організація
педагогіки та психології»**

**ЗБІРНИК ТЕЗ
НАУКОВИХ РОБІТ**

**учасників міжнародної
науково-практичної конференції:**

**«СУЧАСНІ ПЕДАГОГІКА ТА ПСИХОЛОГІЯ:
ПЕРСПЕКТИВНІ ТА ПРІОРИТЕТНІ НАПРЯМИ
НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ»**

12-13 липня 2019 року

ЧАСТИНА II

**Київ
2019**

Сучасні педагогіка та психологія: перспективні та пріоритетні напрями наукових досліджень: Матеріали міжнародної науково-практичної конференції (м. Київ, Україна, 12-13 липня 2019 року). – К.: ГО «Київська наукова організація педагогіки та психології», 2019. – Ч. 2. – 108 с.

УДК 37.01+159.9(063)
С91

У збірнику містяться матеріали, подані на міжнародну науково-практичну конференцію «Сучасні педагогіка та психологія: перспективні та пріоритетні напрями наукових досліджень». Для студентів, аспірантів, викладачів навчальних закладів, науковців та представників громадських організацій.

Організатори конференції не завжди поділяють думку учасників. У збірнику максимально точно відображається орфографія та пунктуація, запропонована учасниками.

Усі матеріали подаються в авторській редакції.

ЗМІСТ

СЕКЦІЯ 4. ЗАГАЛЬНА ПЕДАГОГІКА ТА ІСТОРІЯ ПЕДАГОГІКИ

Волотівська І. І. Вплив появи Інтернету на теорію навчально-методичного комплексу для фахової підготовки вчителів іноземної мови.....	6
Григор'єва М. В. Мемуари університетських викладачів про студентські організації наддніпрянської України у другій половині XIX – на початку XX ст.....	9
Кушова Т. О. Методика викладання мови і літератури у педагогічній спадщині А. М. Топорова	12
Смирнова Л. А. Роль учителя початкових класів у формуванні ключової компетентності щодо здорового способу життя здобувачів початкової освіти	16
Шенцова О. В. Теоретичні основи підготовки майбутніх учителів до впровадження інноваційних технологій в новій українській школі	19

СЕКЦІЯ 5. СОЦІАЛЬНА ПЕДАГОГІКА

Суліцький В. В., Ільєтєва Т. О. Професійна готовність майбутнього соціального працівника до роботи з засудженими у місцях позбавлення волі.....	24
Шевченко Т. Ю. До питання про організацію соціального супроводу дитячих будинків сімейного типу	27

СЕКЦІЯ 6. ТЕОРІЯ І МЕТОДИКА УПРАВЛІННЯ ОСВІТОЮ

Вонічук Н. С. Психологічні особливості кадрів вищої кваліфікації у сфері освіти на шляху до забезпечення кібербезпеки	32
Бонірьська-Хоменко А. В. Нормативно-правове регулювання освіти дорослих у Німеччині.....	34
Кузьменко О. О. Програмно-цільовий підхід у системі методичної роботи закладу дошкільної освіти	37

СЕКЦІЯ 5. СОЦІАЛЬНА ПЕДАГОГІКА

Суліський В. В., кандидат психологічних наук, доцент,
доцент кафедри соціальної педагогіки та соціальної роботи
Ільятєва Т. О., магістрант кафедри соціальної педагогіки
та соціальної роботи

*Інститут людини
Київського університету імені Бориса Грінченка
м. Київ, Україна*

ПРОФЕСІЙНА ГОТОВІСТЬ МАЙБУТНЬОГО СОЦІАЛЬНОГО ПРАЦІВНИКА ДО РОБОТИ З ЗАСУДЖЕНИМИ У МІСЦЯХ ПОЗБАВЛЕННЯ ВОЛІ

Одним із показників розвитку країни та зрілості суспільства є ставлення до соціально незахищених верств населення, у тому числі, до засуджених. На даний час у Державній кримінально-виконавчій службі України відбувається процес реорганізації та переосмислення «пенітенціарної концепції» відповідно до Європейських стандартів. Передбачені зміни торкнуться не тільки форм і методів роботи, що будуть наповнюватися новим змістом, але й підготовки кадрів для роботи з засудженими в установах виконання покарань.

На жаль, Інститут кримінально-виконавчої служби, що здійснював підготовку юристів і психологів для Державної кримінально-виконавчої служби України, у цьому році завершив своє існування. Ми можемо спрогнозувати, що найближчі роки, установи виконання покарань будуть гостро відчувати потребу не стільки у висококваліфікованому, скільки, загалом, у персоналі. На даний час некомплект за штатним розкладом складає в середньому 30%, а в деяких установах – 60% від загальної потреби працівників. Яким чином передбачається рішення цього питання? За рахунок випускників державних і приватних закладів вищої освіти. Виникає запитання: «Чи готові вони професійно та морально працювати в місцях позбавлення волі? Наскільки студенти володіють знаннями, навичками, уміннями для вирішення питань, що пов'язані з соціальною, психологічною та педагогічною роботою з засудженими в установах виконання покарань?»

Перспективи розвитку соціальної роботи в пенітенціарній сфері в Україні дуже великі, оскільки поєднує в собі знання з різних галузей наук і носить міждисциплінарний характер, але має власну специфіку: вона ведеється в середовищі з високим ступенем закритості й ізольованості; її об'єктом є особи з

високим рівнем (індексом) соціального неблагополуччя та підвищеною стресогенністю; соціальна робота в умовах пенітенціарної служби спрямована на ресоціалізацію засуджених, не повинна припинятися із закінченням виконання покарання, і продовжуватися з метою соціалізації осіб, які звільнилися із пенітенціарних закладів; соціальна робота невід'ємно пов'язана з виконанням кримінального покарання; соціальний працівник постійно знаходиться у кримінально-збурядованому середовищі під впливом «стандартів» кримінальної субкультури; вся діяльність регламентована законодавством і нормативно-правовими актами України.

Основні завдання соціальної роботи в установах виконання покарань України це: допомога в соціальному розвитку засудженого, включаючи підвищення його соціальної культури, розвиток позитивних соціальних потреб і ціннісних орієнтацій, підвищення рівня самоконтролю та правослужбової поведінки; допомога засудженим у зміні кола спілкування та пошуку соціального середовища, що позитивно впливало би на них; допомога у вирішенні конфліктних ситуацій, у разі потреби, залучення їх до процесу медіації; допомога у побудові такого типу відносин, що, з одного боку, відповідали б цілям виконання кримінального покарання, а з другого, спричиняли б найменші страждання та витрати для засудженого; допомога засудженому зрозуміти негативні наслідки власної поведінки, що призвела його до вчинення злочину та потрапляння у виправну колонію, через вплив на його свідомість; організація та забезпечення соціального захисту тих категорій засуджених, які її потребують; зміна та розвиток соціального статусу засудженого; розвиток і зміцнення позитивних соціальних зв'язків між засудженими та зовнішнім світом; сприяння в забезпеченні прийнятних соціально-побутових умов для відбуквання покарання; сприяння засудженим в отриманні допомоги фахівців, зокрема, в сфері соціальної допомоги, соціального забезпечення та соціального захисту; сприяння соціально-правової захищеності працівників установ виконання покарань.

Проведення соціально-педагогічної та психологічної роботи з засудженими: – сприяє їх соціального захисту, процесу ресоціалізації, відновленню або створенню соціально-корисних зв'язків, вирішенню матеріально-побутових проблем після звільнення з місць позбавлення волі;

– допомагає засудженим прийняти моральні норми та етичні правила, що встановлені в суспільстві, сформувати потребу в їх дотриманні, вести повсякденний правослужбовий спосіб життя.

Але, специфіка діяльності щодо виконання покарань у пенітенціарних закладах, негативні соціально-психологічні особливості осіб, які відбуквають покарання в місцях позбавлення волі, потребують від майбутніх соціальних працівників професійної і психологічної мотиваційної готовності до роботи з засудженими, володіння певними особистісними якостями та характеристиками,

знаннями, вміннями та навичками, а також певними спеціальними компетентностями.

Категорія «готовність» розглядається по-різному, в залежності від специфіки структури професійної діяльності. Більшість авторів розкривають «готовність» через сукупність мотиваційних, пізнавальних, емоційних та вольових якостей особистості; загальний психологічний стан, що забезпечує актуалізацію можливостей; спрямованість особистості на виконання певних дій.

На нашу думку, *професійна готовність* до роботи у пенітенціарних закладах із засудженими, представляє собою усвідомлення високої особистісної ролі, соціальної відповідальності, прагнення активно виконувати професійні завдання, установку на реалізацію специфічних знань, вмінь і навичок.

Зміст структури професійної готовності має такі компоненти:

- мотиваційний – наявність потреби допомагати засудженим, успішно виконувати поставлені законодавством і нормативно-правовими актами України завдання, проявляти ширший інтерес до об'єкту діяльності;

- орієнтаційний – включає знання й уявлення про професійні особливості й умови діяльності;

- операційний – передбачає володіння специфічними способами та прийомами професійної діяльності, вміннями та навичками, загальними та спеціальними компетентностями, що передбачає діяльність в пенітенціарних закладах;

- вольовий – характеризує внутрішню потребу в управлінні діями, вміння морально протистояти впливу негативним наслідкам кримінального середовища та пануючий у ній субкультури;

- оціночний – передбачає адекватну самооцінку свої професійної підготовленості та відповідності до законодавства розв'язання професійних задач встановленим.

Аналіз діяльності в установах виконання покарань доводить, що фахівць з соціальної роботи буде успішно виконувати свою діяльність, якщо: позитивно ставитимуся до професійної діяльності; адекватно сприймати професію; мати позитивні риси характеру, здібності, мотивацію; необхідні загальні та спеціальні компетентності; використовувати в роботі системний, особистісно-діяльнісний та індивідуально-творчий підходи; буде постійно працювати над підвищенням психолого-педагогічної майстерності, рівнем професійної кваліфікації.

Оскільки однією з складових готовності є загальні та спеціальні компетентності, то професійна підготовка в закладах вищої освіти повинна бути спрямована на їх формування та розвиток.

На кожному етапі навчання соціального працівника домінує певний вид професійної діяльності, який доцільно активізувати. Так, мотиваційно-ціннісна

готовність, основним елементом якої є спрямованість особистості, що обумовлює розвиток компетентностей, формується в результаті цілеспрямованого навчання. Успіх навчання, при цьому, залежить від мотиваційної сфери студента.

Отже, діяльність соціального працівника в пенітенціарних закладах ґрунтується на загальних засадах соціальної роботи, але має специфічні особливості, що потребують, не тільки формування у студентів спеціальних компетентностей, але й моральної готовності до роботи в специфічних умовах і з особливими групами отримувачів соціальних послуг.

Шевченко Т. Ю., директорка

*Сумський обласний центр соціальних служб
для сім'ї, дітей та молоді
м. Суми, Україна*

ДО ПИТАННЯ ПРО ОРГАНІЗАЦІЮ СОЦІАЛЬНОГО СУПРОВОДУ ДИТЯЧИХ БУДИНКІВ СІМЕЙНОГО ТИПУ

Ратифікувавши Конвенцією ООН про права дитини, Україна визнала право кожної дитини на сім'ю. Державна соціальна політика спрямована на впровадження успішних підходів із світової практики захисту прав дітей, на наблизження чинної системи опіки над дітьми, позбавленими батьківського піклування, до створення нових соціальних інститутів, які забезпечують умови для реалізації права кожної дитини на виховання та розвиток в сім'ї або середовищі, максимально наближеному до сімейного. Сім'я є визначальним інститутом, який стосується всіх сфер життєдіяльності людини і забезпечує виховання, розвиток, становлення дитини, її захист, безпеку, стабільність тощо. В сучасній Україні затверджено Національну Стратегію реформування системи інституційного догляду та виховання дітей на 2017–2026 роки [6], метою якої є створення умов для повноцінного виховання та розвитку дитини в сім'ї, що відповідає реальним потребам дітей та сімей з дітьми. Однак, у суспільстві є категорія дітей, які з певних причин не мають можливості проживати з біологічними батьками в сприятливому сімейному оточенні. До цієї категорії дітей відносяться діти-сироти та діти, позбавлені батьківського піклування. Для влаштування дітей даної категорії пріоритетними формами залишаються усиновлення та опіка (піклування). Поряд з тим, державою створені такі соціальні інститути для сімейного влаштування дітей, позбавлених без батьківської опіки, як прийомні сім'ї та дитячі будинки сімейного типу (далі ДБСТ).